

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.
This project is co-funded by the European Union and the Republic of Turkey

AVRUPA BİRLİĞİ VE TÜRKİYE ARASINDA SİVİL TOPLUM DİYALOĞU IV

İNSAN TİCARETİ İLE MÜCADELEDE SİVİL TOPLUMUN GÜCÜ PROJESİ SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI SOP- STANDART OPERASYONEL PROSEDÜRLER

Hazırlayan

Güngör ÇABUK Proje Uzmanı

Ocak 2017-Antalya

AVRUPA BİRLİĞİ VE TÜRKİYE ARASINDA SİVİL TOPLUM DİYALOĞU IV

İNSAN TİCARETİ İLE MÜCADELEDE SİVİL TOPLUMUN GÜCÜ PROJESİ

SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI

SOP- STANDART OPERASYONEL PROSEDÜRLER

İnsan Ticareti ile Mücadelede Sivil Toplumun Gücü Projesi, Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Birliği tarafından ortak finanse edilen Sivil Toplum Diyalogu Programı çerçevesinde gerçekleştiriliyor. Program, Türkiye ve Avrupa Birliği üyesi ülkelerden sivil toplum kuruluşlarının, ortak bir konu etrafında bir araya gelerek, toplumların birbirini tanımaları, karşılıklı bilgi alışverişi ve kalıcı diyalog kurmalarını sağlayan bir platform olarak geliştirildi. Programın teknik uygulamasından Avrupa Birliği Bakanlığı sorumlu olup, Merkezi Finans ve İhale Birimi ise Programın sözleşme makamıdır.

“Bu kitap Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti’nin mali desteğiyle üretilmiştir. Bu kitabın içeriğinden sadece Aile Danışmanları Derneği sorumludur ve hiçbir şekilde Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti veya Avrupa Birliği Bakanlığının görüşlerini yansıttığı şeklinde yorumlanamaz.”

Grafik Tasarım

Zeynep Aslan - m.zeynepaslan@gmail.com

Baskı

Pozitif Matbaa

Anadolu Bulvarı 145. Sokak No: 10/19 Yenimahalle - ANKARA

Tel: 0312 397 00 31

pozitif@pozitifmatbaa.com

İÇİNDEKİLER

İNSAN TİCARETİYLE MÜCADELEDE SİVİL TOPLUMUN GÜCÜ PROJESİ SOP- STANDART OPERASYONEL PROSEDÜRLER 5

İNSAN TİCARETİ MAĞDURLARI İÇİN STANDART OPERASYONEL PROSEDÜRLER 5

İNSAN TİCARETİ İLE MÜCADELEDE SİVİL TOPLUM KURULUŞLARININ ROLÜ VE ÖNEMİ 5

TÜRKİYE İÇİN GELİŞTİRİLEN STANDART OPERASYONEL PROSEDÜRLER-SOP 8

Adım 1. Mağdura Ulaşma, Ön Tespit ve Yönlendirme 9

Adım 2. Kolluk işlemleri ve yönlendirme 9

Adım 3. Mağdur tanımlama ve yönlendirme 10

Adım 4. Mağdura kısa ve uzun vadede destek verme ...10

Adım 5. Adli Süreç 10

PROJE KAPSAMINDA “ULUSAL SİVİL TOPLUM KURULUŞU AĞI OLUŞTURMA PROGRAMINA” KATILAN SİVİL TOPLUM KURULUŞLARININ İNSAN TİCARETİ İLE MÜCADELEDE ALABİLECEKLERİ SORUMLULUKLARI 11

1. SIĞINMACILAR VE GÖÇMENLERLE DAYANIŞMA DERNEĞİ, ASAM- SGDD- ANKARA 12

2. ASAM- SGDD ŞANLIURFA ŞUBESİ (TEMSİLCİ BESTE OKAN) 13

3. ASAM- SGDD VAN ŞUBESİ (TEMSİLCİ ELİF YILDIZ) 14

4. ASAM- SGDD ÇANAKKALE ŞUBESİ (TEMSİLCİ GÖZDE ŞEYMA TOKYAY) 15

5. ÇOCUKLARA YÖNELİK TİCARİ CİNSEL SÖMÜRÜ İLE MÜCADELE AĞI (ÇTCS)-ANKARA (TEMSİLCİ ZEYNEP MUTLU) 15

6. ÇOCUĞA KARŞI ŞİDDETİ ÖNLEMELİK İÇİN ORTAKLIK AĞI (ÇKŞÖO AĞI)-ANKARA (TEMSİLCİ ZEYNEP MUTLU).....	17
7. SOSYAL HİZMET UZMANLARI DERNEĞİ GENEL MERKEZİ (TEMSİLCİ UMUT YANARDAĞ).....	18
8. SOSYAL HİZMET UZMANLARI DERNEĞİ TRABZON ŞUBESİ- TRABZON (TEMSİLCİ DAVUT KARAMAN).....	19
9. SOSYAL HİZMET UZMANLARI DERNEĞİ HATAY ŞUBESİ- HATAY (TEMSİLCİ CEMİLE GÜVERCİN SAYIN).....	20
10. KAPADOKYA KADIN DAYANIŞMA DERNEĞİ – NEVŞEHİR (TEMSİLCİ HAYRİYE DEMİRBİLEK).....	21
11. YAŞAM KADIN ÇEVRE KÜLTÜR VE İŞLETME KOOPERATİFİ (YAKA-KOOP) VAN (TEMSİLCİ GÜLNAY GÜMÜŞHAN).....	21
12. TABİP ODASI-ANTALYA (TEMSİLCİ FATMAGÜL ASLAN).....	23
13. KIRKAYAK KÜLTÜR DERNEĞİ – GAZİANTEP (TEMSİLCİ ASLI SABAN)	25
14. ŞİZOFRENİ VE BENZERİ PSİKOTİK HASTALIKLARLA YAŞAM DERNEĞİ-DİYARBAKIR (TEMSİLCİ REMZİ OTO).....	26
SONUÇ.....	26

İNSAN TİCARETİYLE MÜCADELEDE SİVİL TOPLUMUN GÜCÜ PROJESİ SOP- STANDART OPERASYONEL PROSEDÜRLER

İNSAN TİCARETİ MAĞDURLARI İÇİN STANDART OPERASYONEL PROSEDÜRLER

İnsan ticareti mağdurları çok yönlü desteklenmelidir. İleri düzeyde insan hakkı ihlaline maruz kalmış olmaları ve aynı zamanda onlara zarar verme potansiyeli bulunan suç örgütlerinin varlığı; onların diğer mağdurlardan farklı bir ortamda desteklenmelerini zorunlu kılmaktadır. Bu nedenle Standart Operasyonel Prosedürleri geliştirirken, insan ticareti mağdurlarına verilecek destekle ilgili kurumlar ile sistem içerisinde yer alacak Sivil Toplum Kuruluşlarının görev ve sorumlulukları yerine getirirken; boşluklar olmadan, mağduru destekleyecek, aynı zamanda bağımsızlaştıracak bir sistemin olması gerekmektedir. İnsan ticareti mağdurlarıyla ilgili önleme, tespit,

tanımlama ve koruma ile ilgili güçlü programlar incelendiğinde Sivil Toplum Kuruluşlarının her aşamada önemli katkıları olduğu görülmektedir. Sivil toplum kuruluşlarının hayır amaçlı değil hak temelli yaklaşımla, profesyonel meslek elamanlarıyla alanlarında uzmanlaşarak destek vermesi önemlidir.

Standart Operasyonel Prosedürlerini geliştirmeden önce Sivil Toplum Kuruluşlarının rol ve işlevlerinin gözden geçirilmesinde yarar vardır.

İNSAN TİCARETİ İLE MÜCADELEDE SİVİL TOPLUM KURULUŞLARININ ROLÜ VE ÖNEMİ

- Hak temelli çalışmalar yürüten sivil toplum kuruluşları, insanların haklarının korunmasına odaklanır, dolayısıyla insan haklarının korunmasında ve yay-

gınlaşmasında mücadele eder. İnsan ticareti mağdurlarının en temel ihtiyacı, ihlal edilen haklarının korunması ve hak ettiği yaşamı sürdürmesi yönünde güven içerisinde desteklenmesidir.

- Sivil toplum kuruluşlarının odaklandığı diğer bir konu da uzmanlaştığı konuda bireyin ya da toplumun sorunları ve hassasiyeti ile ilgili farkındalık oluşturma, duyarlılık yaratma çalışmalarıdır. İnsan ticareti toplumda bilinen bir kavram değildir, çoğu zaman insan kaçakçılığı ile karıştırılmaktadır. Ayrıca insan ticareti olarak değerlendirilmesi gereken birçok konu sıradan sorunlar ya da kültürel davranışlar olarak değerlendirilmektedir. Örneğin: çocukların küçük yaşta para karşılığında eş olarak zorla evlendirilmeleri, çocukların dilendirilmek üzere ailelerinden alınarak başka şehirlerde sokaklarda dilendirilmeleri, çocukların ailelerinden alınarak suç örgütlerinde yada terör örgütlerinde kullanılmaları gibi.

Sivil Toplum Kuruluşları, son derece esnek bir biçimde çeşitli sorun alanlarında faaliyet göstermektedirler. İnsan ticareti mağdurları her yerde, her yaşta ve her özellikte karşımıza çıkabilirler. Sivil Toplum Kuruluşları çalışmalarını sürdürdükleri sırada ya da insan ticareti alanında çalış-

tıklarında; mağdurun olabileceği tüm ortamlarda onlara ulaşabilirler. Böylece insan ticareti mağdurlarının tespit edilmesinde ve desteklenmesinde doğrudan görev alarak etkin bir şekilde mağdurun tespit edilmesinde ve desteklenmesinde sorumluluk alabilirler.

İnsan ticareti mağdurlarıyla çalışırken mağdurun merkeze alındığı bir yaklaşımla, sorunun öznesi olarak önce mağdurun ruh, beden ve sosyal sağlığı anlayışıyla yaklaşılmalıdır. Ayrıca her mağdur biriciktir ve yaşadığı sorunlar mağdurun potansiyeline göre mağduru etkiler, nasıl desteklenmesi gerektiği de mağdurun biricikliğini benimseyen profesyonel yaklaşımla mümkündür. Hızlı ve inisiyatif kullanacak müdahale gerektirir. Sivil Toplum Kuruluşları bu konuda kamudan daha hızlı refleks gösterir ve mağdurun iyilik hali için risk alır.

Sivil Toplum Kuruluşları alanında uzmanlaşmış olarak; mağdurun ihtiyaçlarına odaklanmış ve mağdurun bağımsızlığını hızlandıran, kendi kararlarını vermesini destekleyen anlayışla sığınma evi hizmeti verir.

İnsan ticareti mağdurlarının büyük çoğunluğu başka bir kültürden getirilerek istismar edilmekte; ya da yaşadığı sömürünün etkisiyle önemli psikolojik sorunlar yaşamaktadırlar. Mağdurlar başka bir kültürden gelmişlerse ve ait olmadıkları kültürde

yaşamaları gerekiyorsa entegrasyona ihtiyaç duyarlar. Bazı durumlarda mağdurun güvenliği dikkate alınarak üçüncü bir ülkeye gönderilmesi gerekebilir, bu durumda gideceği üçüncü ülke için entegrasyona ihtiyacı olabilir. Yine bazı durumlarda mağdurun yaşadığı sömürünün olumsuz etkisiyle yaşamını sürdürmede entegrasyona ihtiyacı olabilir. Her durumda entegrasyon zaman alan ve düzenli destek gerektiren bir durumdur. Tüm bu süreçlerde akredite olmuş sivil toplum kuruluşları mağdurlar için vazgeçilmez işleve sahiptirler.

Mağdurların iyileşmesi, adalet duygusunun onarılması, suçluların cezalandırılması için adalet sisteminin iyi işlemesi gerekmektedir. Mağdurun adalete erişimi, suçun önlenmesi için ayrı bir önem arz etmektedir. Diğer bir konu da insan ticareti tacirleri, insan ticaretinden büyük gelir elde ettikleri için gelirlerini adalet sistemi içerisinde kendilerini savunmak için büyük güç olarak kullanmaktadırlar. Bu durumda mağdur sistemin en zayıf halkası olabilmektedirler. Sivil Toplum Kuruluşları, mağdurların adalete erişimlerinde ve sürdürmelerinde mağdura destek verebilir, mağdura her aşamada eşlik edebilirler ve davalarının takibi konusunda aktif rol alabilirler.

İnsan ticareti dinamik bir süreç olup tacirler sürekli eylem ve form değış-

tirmektedirler. Sivil Toplum Kuruluşları mağdurla yakın ve uzun süreli bir arada olduklarından, mağdurlardan önemli sayılacak bilgiler edinmektedirler. Böylece tacirin eylemlerini sivil toplum kuruluşları en hızlı bir şekilde takip edebilmektedir. Edindikleri bilgileri değerlendirip insan ticaretinin farklı formlarının anlaşılması için refleks gösterebilmektedirler. İnsan ticaretinin farklı formlarını anlayıp, değerlendirip görünür kılınmasında başarılı çalışmalar yürütmektedirler.

İnsan ticaretinin çok aktörlü dinamik bir süreç olduğu belirtilmiştir, bu nedenle konuyla ilgili araştırmaların yapılması bir o kadar önem arz etmektedir. Alanda yapılan ve yapılacak araştırmalar, bu araştırmaların yorumlanması, mevcut bilgilerle yorumlanması, bilginin ilgililere ulaştırılması konusunda sivil toplum kuruluşları önemli sorumluluklar alabilmektedirler.

Sivil toplum kuruluşlarının en temel işlevlerinden biri de politika oluşturmalarıdır. İnsan ticareti konusunda önleme çalışmalarının nasıl yapılması gerektiği konularında, mağdurun korunmasında desteklenmesinde ve daha birçok konuda ihtiyaçların giderilmesinde politika geliştirmek, savunu ve lobi çalışmalarını sürdürmede sivil toplum kuruluşları önemli potansiyele sahipler.

Sivil toplum kuruluşlarının diğer bir gücü de uzmanlaştıkları konularda deneyim ve bilgi paylaşımı sağlamalarıdır. İnsan ticareti konusunda, alanda çalışanlar ile toplumun bilgilendirilmesine önemli ihtiyaç vardır. Sivil toplum kuruluşlarının uzmanlaşmış deneyimlerini paylaşmasıyla mağdurlar daha güçlü desteklenecek; ihtiyaçlarının giderilmesi yönünde sistem daha işlevsel olacaktır.

İnsan ticaretine konu olan kişilerin kimler ve özelliklerinin neler olduğu dikkate alındığında daha çok kadınların ve kız çocuklarının cinsel istismarının ön sıralarda olduğu görünmektedir. Bu da toplumsal cinsiyet sorununun varlığını göstermektedir. Sivil toplum kuruluşları yıllardır toplumsal cinsiyet konusunda çok yol almışlardır. İnsan ticareti konusunda da önemli katkı sağlayacaklardır.

İnsan ticareti konusunda yürütülen ve yürütülecek hizmetlerin uluslararası standartlara uygunluğunun izlenmesinde de önemli katkılar sağlayacaktır.

Proje kapsamında gerçekleştirilen kapasite analiz çalışmasında, insan ticareti ile mücadelede sivil toplum kuruluşlarının rolünün ne olması gerektiği sorulmuş ve araştırmaya Türkiye’den katılan Sivil Toplum Kuruluşları kendi rol ve işlevleriyle ilgili olarak “STK’ların farkındalık yaratma gücü çok, ancak yaptırım gücü

az” olarak değerlendirmişlerdir. İnsan ticareti konusunda STK’ların rolünü ise: devletin mekanizmaları içerisinde aktif ve etkili bir şekilde yer almak, mağdurlara çok yönlü destek üzere görev dağılımını yapmak ve buna bağlı olarak uzmanlaşmak; güven ilişkisi içerisinde karşılıklı bilgi ve deneyim paylaşımında bulunmak; maddi ve manevi olarak bağımsız olmak, savunuyu ve izleme çalışmaları yapmak, politika geliştirmek ve sorunu görünür kılmak vb. olarak belirtmişlerdir.

TÜRKİYE İÇİN GELİŞTİRİLEN STANDART OPERASYONEL PROSEDÜRLER-SOP

Uluslararası Göç Örgütü ve Göç İdaresi Genel Müdürlüğüne yürütülen ve Aile Danışmanları Derneğinin de yararlanıcısı olduğu, İnsan Ticareti Mağdurlarının Korunması Projesi Kapsamında İnsan ticareti mağdurlarının özellikleri ve ihtiyaçları dikkate alınarak 2016’da geliştirilen, beş adımda Standart Operasyonel Prosedürlerinin tüm aşamalarında sivil toplum kuruluşları görev almalıdır. Burada önemli olan hangi sivil toplum kuruluşunun hangi aşamada sorumluluk alarak, hangi işleri yapacağına sistem içerisine tanımlanmasıdır. Geliştirilen beş adım;

Adım 1. Mağdura Ulaşma, Ön Tespit ve Yönlendirme

İnsan Ticareti Göstergelerindeki özellikleri taşıyan, bu nedenle insan ticareti mağduru olduğu varsayılan kişilerin belirlenerek acil temel ihtiyaçları karşılanmalıdır.

Mağdura ilk ulaşma süreci nasıl ve kimler tarafından olabilir: kendisi, ailesi, yakını, üçüncü kişiler ile bu çalışmanın 4. bölümünde yer alan İnsan Ticareti ile Mücadelede Türkiye'deki Kurumlar ve Sorumlulukları başlığında ayrıntılı olarak belirtilen çalışmaları yürüten kamu görevlileri (kolluk, sağlık, göç, eğitim, teftiş gibi), meslek elamanları, sivil toplum kuruluşu temsilcileri, acil yardım hatları (112, 155,156,157,183) tarafından olabilir.

Mağdurun acil temel ihtiyaçlarının karşılanması: Mağdurun içerisinde bulunduğu mevcut durumu dikkate alınarak, Kurumların koordineli olarak sorumluluk alanına giren konularda acil temel ihtiyaçlarının karşılanmasıdır. Bunlar: Yemek, giyinme, uyku, temizlik gibi; acil sağlık ihtiyacı gerektiren durum varsa sağlık sorununun giderilmesi; acil müdahale gerektiren güvenlik riski ihtiyacı varsa bununun giderilmesi (tacir mağdurun yakınıdaysa, mağdurun tacirden uzaklaştırılması), yerel dili bilmiyorsa güvenilir tercüman sağlanması; delil olabilecek dokümanların denetim altına alınmasıdır.

Böylece insan ticareti göstergelerini taşıyan kişinin özelliğine göre; örneğin eğer kişinin olası insan ticareti mağduru olup olmadığı ile ilgili bir tereddüt varsa illerdeki ilgili komisyona/mobil ekibe; kişinin olası insan ticareti mağduru ile ilgili güçlü göstergeleri varsa kolluk birimlerine yönlendirilmesi gerekir. İlgili komisyon ya da mobil ekip kişinin değerlendirmesini yaptıktan sonra insan ticareti mağduru olduğunu varsayarsa kolluk birimine yönlendirmelidir.

Adım 2. Kolluk işlemleri ve yönlendirme

Kolluk aşamasındaki süreç, mağduru merkeze alan bir anlayışla yürütülmeli; mağdur bilgi alınmak üzere araçsallaştırılmamalıdır. Güven ilişkisine önem verilmeli, gerekli durumlarda güven tesisi için uzman desteği alınmalıdır. Tacirin mağdurla aynı ortamda olmaması kesin olarak sağlanmalı, dil problemi varsa mutlaka giderilmelidir.

Eğer mağdur yaşadığı olayların olumsuz etkisinde olduğu için işbirliği kuramıyor, kendisini ifade edemiyorsa; 30 günlük dinlenme ve iyileşme hakkını kullanmalıdır. Bu durumda koordinatör kurum olan İl Göç Müdürlüğü ile işbirliği içerisinde mağdura vaka yöneticisi/danışman atanmalı, mağdura verilecek destek sonrasında işbirliğine hazır olması durumunda mağdurun bilgileri alınmalıdır. Bu süre içeri-

sinde mağdurun güvenlik riski varsa kolluk ve barınma hizmeti veren kurum işbirliği içerisinde gerekli önlemler alınmalıdır.

Adım 3. Mağdur tanımlama ve yönlendirme

Mağdur olduğu varsayılan kişiye gerekli desteği vermek ve mağdur-la ilgili neler yapılacağını planlamak üzere, kişinin idari anlamda mağdur olup olmadığını anlamaya yönelik mülakat yapmak ve gerekli göstergelerin varlığı durumunda kişiye mağdur statüsü vermektir. İl göç müdürlüğünce yapılması gereken bu mülakatta kişinin mağdur olduğuna karar verilmesi durumunda, yetkilendirilmiş bir vaka yönetici/danışman atanmalı, mağdurun kendisiyle ilgili karar verme hakkını kullanarak mağdurun daha sonraki yaşamı planlanmalıdır.

Mağdur yabancıysa ve ihtiyacı varsa 30 günlük ikamet izni düzenlenmelidir.

Mağdurun barınma ve korunma ihtiyacı varsa ve yabancıysa insan ticareti konusunda uzmanlaşmış sivil toplum kuruluşlarına bağlı sığınma evine, mağdur vatandaş ise Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlı bir sığınma evine yerleştirilmelidir. Mağdurun barınma talebi yoksa ya da kendisine bağımsız bir yaşam kurmak istiyorsa gerekli güçlendirme yapılmaz.

Adım 4. Mağdura kısa ve uzun vadede destek verme

Mağdurla ilgili sosyal inceleme yapıldıktan ve mağdurla birlikte risk değerlendirmesi yapıldıktan sonra; mağdurun normal yaşama dönmesine katkı sağlamak üzere, mağdura tanınan haklara ulaşması ve kurumların vermiş olduğu hizmetlerden üst düzeyde yararlanmasına destek olunmalıdır. Bu süreçte mağdura psikolojik destek vermek, sağlık ihtiyaçlarını karşılamak, sosyal hizmete erişimini sağlamak, sosyal yardım ve tazminattan yararlanmasını desteklemek, hukuki sürecini takip edebilmesi için destek vermek, meslek edinmesine ve istihdama erişimine katkı sağlamak, topluma uyum sağlamasına ve bireysel olarak güçlenerek bağımsızlaşmasına destek olmaktır.

Mağdur yabancı ise ve ülkesine gitmek istiyorsa ya da güvenlik riski nedeniyle üçüncü ülkeye gitmesi gerekiyorsa uluslararası kuruluşlarla işbirliği içerisinde mağdurun ülkesine veya üçüncü ülkeye gidişine destek olmak, gerekli iletişimi ve eşgüdümü sağlamaktır.

Adım 5. Adli Süreç

Mağdur suçun anlaşılmasında çok önemli bilgi kaynağıdır. Bu nedenle inceleme ve delil toplamada kolluk ve vaka yöneticisi işbirliği içerisinde olmalıdır. Riskler iyi değerlendirilerek mağdurun duruşma sırasında

şikâyetçi olmasına ya da tanık olarak bilgi vermesine yardımcı olunmalı, tazminat talebi değerlendirilmeli ve ücretsiz hukuki yardım verilmelidir.

Mağdurun çocuk olması durumunda; tüm aşamalarda çocuğun yüksek yararı ilkesi dikkate alınarak Uluslararası Çocuk Hakları Sözleşmesi ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu doğrultusunda, ilk etapta, Acil Korunma Kararının alınması, ardından çocukla ilgili işlemlerin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının koordinatörlüğünde, İl Göç Müdürlüğüyle işbirliği içerisinde, çocuğa yönelik yapılandırılmış özel program doğrultusunda iş ve işlemler sürdürülmelidir. Konuyla ilgili sivil toplum kuruluşlarıyla da standartları geliştirilmiş işbirliğinin yapılması gerekir. Çocuğun yabancı olması durumunda uluslararası kuruluşların da desteğini alarak çocukla ilgili hızlı ve etkili işleyişin geliştirilmesi sağlanmalıdır.

PROJE KAPSAMINDA “ULUSAL SİVİL TOPLUM KURULUŞU AĞI OLUŞTURMA PROGRAMINA” KATILAN SİVİL TOPLUM KURULUŞLARININ İNSAN TİCARETİ İLE MÜCADELEDE ALABİLECEKLERİ SORUMLULUKLAR

Projenin önemli çıktılarında biri insan ticareti konusunda mücadele etmek üzere ulusal ağ oluştur-

maktır. Projenin yürütüldüğü tüm aşamalarda sivil toplum kuruluşlarının insan ticareti konusunda neler yaptığı, nelerin yapılması gerektiği ve her bir sivil toplum kuruluşunun neler yapabileceği tartışılmıştır. Bu nedenle Ulusal Ağ Oluşturma Programına katılan sivil toplum kuruluşu temsilcileri hazırlıklı olarak gelmişlerdir. Konuyla ilgili olarak, insan ticaretinin önlenmesi, mağdurlarının tespit edilmesi, tespiti yapılmış olan mağdurların korunması, desteklenmesi ve güçlendirilmesi, insan ticareti faillerinin kovuşturulması ve soruşturulması için yürütülecek çalışmalarla ilgili yapabileceklerini beyan ettikleri konular aşağıdadır. Sivil toplum kuruluşları kendi kuruluşlarının kısa tanıtımını, buldukları bölgenin insan ticareti açısından önemini ve insan ticareti konusunda yapabileceklerini belirlemişlerdir. Tanımlanan roller ile Sivil Toplum Kuruluşlarının görevleri yenilenebilir ve değişebilir.

Türkiye için geliştirilen Standart Operasyonel Prosedürlerin içerisinde yer alacak olan her bir Sivil Toplum Kuruluşunun adres bilgileri ile yetkilendirilmiş kişinin iletişim bilgileri de ileriki aşamada bu bölümde yer alacaktır. Bazı kurumlarda birden fazla birim ve birden fazla kişi görevli olabilir.

1. SIĞINMACILAR VE GÖÇMENLERLE DAYANIŞMA DERNEĞİ, ASAM- SGDD - ANKARA

- SGDD, 1995 yılında Ankara’da, Türkiye’de yaşayan sığınmacı ve mültecilerin karşılaştıkları sorunlara çözümler üretmek, temel hak ve hizmetlere erişimlerinde destek sağlamak ve mülteci ve sığınmacılara ilişkin toplumda farkındalık sağlamak üzere kuruldu.
- SGDD, Türkiye’de “**Sığınmacı**” kavramını isminde kullanan ilk kuruluş.
- Bugün, 41 ilde 48 Şube ve 3 depo ile 1500’ün üzerinde çalışanı (sosyal çalışmacı, saha çalışmanı, sağlık eğitmeni, mobil (outreach) ilde takımlar, psikolog, tercüman, avukat, uyum uzmanı, engelli uzmanı, dil ve beceri eğitmenleri, gönüllüler, idari kadro) ile sahada psiko-sosyal destek ve sosyal & hukuki danışmanlık veriyor, mültecilere yönelik sosyal, uyum ve beceri geliştirici faaliyetler düzenliyor,
- SGDD, dil, din, cinsiyet, ırk, cinsel yönelim ve siyasi görüş ayrımı gözetmeksizin tüm sığınmacı ve mülteciler gruplarına hizmet sunuyor,
- *Hizmet verdiğimiz Gruplar:* Afganlar, Iraklılar, İranlılar, Suriyeli-

ler, Somalililer ve 50’yi aşkın milletten sığınmacı ve mülteciler,

- *Başlıca Partnerlerimiz:* UNHCR, UNICEF, UNFPA, IOM, GIZ, IMC, PRM NRC, AB, Handicap International, DRC ve İngiltere Büyükelçiliği,
- SGDD, UNHCR, UNICEF ve UNFPA Türkiye Ofislerinin uygulama ortağı, Anna Lindh Euro-Mediterranean Foundation for the Dialogue between Cultures, UNITED for Intercultural Action, ECRE ve UN Global Compact üyesidir.

Biz ASAM- SGDD Olarak İnsan Ticareti Sürecine Nasıl Katkıda Bulunabiliriz?

Genel Merkez Ankara (TEMSİLCİ İPEK CAMLI)

- a. İnsan Ticareti konusunda göstergeler ve görüşme/mülakat teknikleri üzerine merkez ofiste kurulacak bir ekip aracılığıyla saha ofislerindeki çalışanlarına eğitim verebiliriz,
- b. Ankara merkez ofisinde Birleşmiş Milletlere yeni kayıt ve hali hazırda Ankara’dan danışmanlık alan/yaşayan sığınmacılar, mülteciler ve göçmenler için, koruma biriminin altında yeni bir odak noktası olarak İnsan Ticareti ekleyebiliriz,
- c. ASAM Ankara, BMMYK uygulama ortağı olarak, sığınmacıların

- BMMYK adına ilk kayıtlarını yapmaktadır. Bu nedenle mağdur tespit sürecine aktif olarak katılabilir, hak savunuculuğu, yönlendirme ve dosya takibi yapabiliriz. Kaydı alınan insan ticareti mağdurların bilgilendirmesini ivedilikle BMMYK ile paylaşıp, süreçlerinin hızlandırılmasına katkı sağlayabiliriz (statü belirleme, üçüncü ülke yerleştirmesi gibi).
- d. Mağdura ulaşabileceği tüm kaynaklar hakkında kısa ve uzun dönemde danışmanlık verebiliriz.
  - e. ASAM 66 ilde görev yapan mobil ekibi; saha çalışmaları ve ev ziyaretlerinde bulunmakta ve hassas dosya tespiti yapmaktadır. Bu nedenle, Mobil ekipte çalışanların ev ziyaretleri sırasında mağdurlara ulaşma potansiyellerini arttırılabiliriz.
  - f. Her türlü kuruma tercüman desteği sağlayabiliriz.
  - g. Bilgi notu/broşür/afiş hazırlayabilir, ilgili kurum ve danışanlarla paylaşabiliriz.
  - h. Araştırma yapabilir ve yapılan araştırmalara destek sunabiliriz.
  - i. ASAM'ın yeni kurulacak çağrı merkezinin telefonunu diğer STK ve kurumlarla paylaşarak 7/24 mağdurların ulaşmalarını sağlayabiliriz.
  - j. Mağdurla temasın olduğu tüm aşamalarda düzenli olarak Psiko-sosyal destek sağlayabiliriz.

- k. Adli sürecin başlamasında yer alabilir ve takibini de yapabiliriz.
- l. Oluşturulacak ağ ve komisyonlara dahil olabiliriz.
- m. Konuyla ilgili politika geliştirme süreçlerinde aktif rol oynayabiliriz.

2. ASAM- SGDD ŞANLIURFA ŞUBESİ (TEMSİLCİ BESTE OKAN)

Şanlıurfa Asam olarak; 1 Psikolog, 1 Avukat, 1 Saha Çalışanı, 2 Arapça-Kürtçe Tercüman ve 1 destek personeli ile sahada görev yapmaktadır. Şanlıurfa, Türkiye sınırında yer alması sebebiyle çok fazla mülteci ve sığınmacının bulunduğu bir bölgedir. Özellikle Suriyelilerin yoğun olarak yaşadığı bir kent olup; hassas gruplar bulunmaktadır. Bunlar arasında; seks işçiliğine zorlama, erken yaşta evliliğe zorlanma, çocuk işçiliğine zorlama ve dolandırıcılık çok yoğun olarak bulunmaktadır. Şanlıurfa'da insan ticareti konusunda;

- a. Danışmanlık verilen sığınmacı ve mülteciler arasında insan ticareti mağduru şüphesi durumunda, mülakat teknikleri eğitimleri sonucunda tespit ve gerekli yönlendirmeleri yapılabiliriz.
- b. Ofisimizde bulunan saha çalışanı, avukat ve psikolog aracılığıyla mağdurun acil ihtiyaç tes-

pitini yapabilir ve ilk ihtiyaçları karşılayabiliriz.

- c. Adli süreç ve kolluk kuvvetine bildirme aşamalarında, avukat ve tercümanlar aracılıyla aktif destek sağlayabiliriz.
- d. Mağdurun statü alması için, G idaresi il müdürlüğü ile iletişime geçerek destek olabiliriz.
- e. Mağdurun ihtiyaç olduğu her alanda kendisine tercüman desteği sağlayabiliriz.
- f. Mağdura, ofis psikoloğu tarafından psikolojik görüşmeler sağlayabilir.
- g. şanlıurfa ilinde çalışan kurum, niversite ve STK'lara bir eğitim düzenlenmesini organize edebilir ve insan ticareti alanında il müdürlükleri ile koordinasyon toplantıları yapılabiliriz.
- h. şanlıurfa'da yaşayan mülteci ve sığınmacılara yönelik farklı dillerde insan ticareti bilgilendirme broşür ve materyallerin oluşturulması ve dağıtımına katkı sağlanabiliriz.

3. ASAM- SGDD VAN şUBESİ (TEMSİLCİ ELİF YILDIZ)

Van Asam olarak; 1 Psikolog, 1 Avukat, 1 Saha alışanı, 1 Farsça Tercüman ve 1 destek personeli ile sahada görev yapmaktadır. Ayrıca, Kürtçe bilen çalışanımız bulunmaktadır. Van, Türkiye sınırında bulunan bir il olması sebebiyle, mülteci ve

sığınmacıların geçiş gzerghında yer almaktadır. Bununla birlikte, farklı sömürü ve istismar biçimleriyle insan kaaklarının koordineli çalıştığı bir kenttir. Özellikle, fuhuşa zorlama, erken yaşta zorla evlilikler ve ocuk işçiliğine zorlama vakaları bulunmaktadır. Dolayısıyla, Van'da bu alanda alışan STK'lar ve uluslararası örgütler bulunmaktadır. (IKGV, BMMYK Van Ofisi gibi)

- a. Van ilinde bulunan diğer STK ve kurumlarla il koordinasyon toplantıları yapabilir ve insan ticareti konusunda farkındalık yaratabiliriz.
- b. İnsan ticareti mağduru olarak tespit edilen kişilere; psiko-sosyal, hukuki ve tercümanlık desteği sunabilir ve gerekli yönlendirmeleri yapıp mağdura eşlik edilebiliriz.
- c. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van Barosu ve ilgili diğer kurumlar ile "insan ticareti ve g" alanında eğitim programları düzenleyebilir ve bu eğitimlerin srekliiliği alanında çalışmalar yapabiliriz.
- d. Van'da yaşayan mülteci ve sığınmacılara yönelik farklı dillerde insan ticareti bilgilendirme broşür ve materyallerin oluşturulmasına ve dağıtımına katkı sağlayabiliriz.
- e. Van'da bulunan diğer STK'larla işbirliği yapıp ortak projeler yrtlebiliriz.

4. ASAM- SGDD ÇANAKKALE ŞUBESİ (TEMSİLCİ GÖZDE ŞEYMA TOKYAY)

Çanakkale Asam olarak; 1 Psikolog, 1 Avukat, 1 Saha Çalışanı, 1 Arapça Tercüman, 1 Farsça Tercüman ve 1 destek personeli ile sahada görev yapmaktadır. Çanakkale Avrupa ülkelerine sınır geçişlerinin yoğun olduğu bir il olup; insan ticareti ve göçmen kaçaklığı vakaları bu sebeple çok yoğun yaşanmaktadır. Bu nedenle, Sahil Güvenlik, kolluk kuvvetleri, Geri gönderme merkezi ve İl göç idaresi müdürlüğü ile koordinasyon ve uyum toplantısı yapılabiliriz.

- a. Sınır geçişlerinde, Ayvacık'tan Midilli adasına düzensiz geçiş yapmaya çalışan veya şehirde bulunan mültecilerle ilgili olarak, yakalama ve bot kazaları olaylarında olası insan ticareti mağduru tespiti yapıp kolluğa ve diğer birimlere bilgi verebilir ve gerekli yönlendirmeleri yapabiliriz.
- b. İnsan ticareti mağduru tespiti durumunda, mağdura psikolojik ilkyardım yapıp acil ihtiyaçlarını karşılayabiliriz.
- c. Çanakkale ilinde bulunan diğer STK ve kurumlarla il koordinasyon toplantıları yapılabilir ve insan ticareti konusunda farkındalık yaratabiliriz.

- d. Geri gönderme merkezinde, jandarmada, Sahil Güvenlik, Ayvacık devlet hastanesinde olası mağdur tespiti yapılabilirliğinden; çalışanlara eğitim, farkındalık ve mülakat teknikleri eğitimleri düzenlenmesinde rol alabiliriz.
- e. Mağdura ofis psikoloğu tarafından psikolojik görüşmeler sağlanabiliriz.

5. ÇOCUKLARA YÖNELİK TİCARİ CİNSEL SÖMÜRÜ İLE MÜCADELE AĞI (ÇTCS)- ANKARA (TEMSİLCİ ZEYNEP MUTLU)

Çocuklara Yönelik Ticari Cinsel Sömürü ile Mücadele Ağı, Türkiye'de çocuk satışı, çocuk fuhuşu, pornografisi ve çocuğa yönelik her türlü ticari cinsel sömürünün ortadan kaldırılmasını sağlamaya yönelik çalışmalarda bulunmak üzere 2007 yılında kurulmuş, yerel ve ulusal düzeyde farklı illerde çalışmalar yapan gönüllü kuruluşlar, dernekler, meslek örgütleri, üniversite birimleri ve il baroları gibi sivil toplum kuruluşlarından oluşan ve şimdiki üye sayısı 68 olan bir ağıdır. Ağ bünyesinde ayrıca Çocuk ve Gençlik katılımını sağlamak üzere ÇTCS ile Mücadele Gençlik Ağı oluşturulmuştur. Ağ aynı zamanda, ECPAT, (End Child Prostitution, Child Pornography and Trafficking of Children for Sexual Purposes) üyesidir ve Çocuğa Karşı Şiddeti

Önlenmek için Ortaklık Ağı, Çocuk Alanında Çalışan Avukatlar Ağı ve Çocuk Gelinlere Hayır Platformu ile ortak çalışmalar yürütmektedir.

İnsan Ticareti ile Mücadele Sivil Toplumun Gücü Projesi doğrultusunda ÇTCS Ağı;

- a. Ağın, bu alandaki geçmiş tecrübeleri ve mevcut çalışma deneyimleri nedeniyle, insan ticaretinin önlenmesine yönelik amaca da hizmet edecek şekilde, standart operasyonel prosedürler içinde tanımlanan tüm adımlar için risk analizi göstergelerin içeren şablonun oluşturulmasında öncülük edebilecek ve katkı verebilecektir.
- b. Ağ üyelerinin, halen kendi alanlarında aktif olarak çalışmakta olan üyeler ve profesyonellerden oluştuğu dikkate alındığında, insan ticareti mağduru göstergeleri taşıyanların insan ticareti mağduru olarak tespit edilmesinde aktif olarak görev alabilecektir.
- c. Özellikle insan ticaretine maruz kalan çocuk mağdurlara kısa ve uzun dönemde, öncelikli olarak psiko-sosyal destek verme ve normal yaşamına dönebilme konularında danışmanlık desteği verebilecektir.
- d. İnsan ticaretini ve çocuk ticaretini görünür kılmak, gündemde tutmak, kişilerin uğradığı hak ih-

lalleri konusunda veri toplamak, insan/çocuk ticaretine yönelik mücadele çalışmalarının artmasını sağlamak üzere savunuculuk çalışmaları yapabilecektir.

- e. İnsan/çocuk ticaretinin önlenmesine yönelik politikalar üretilmesini sağlamak üzere lobicilik çalışmaları yapabilecektir.
- f. İnsan/çocuk ticaretinin önlenmesine yönelik oluşturulacak bir ağ içerisinde yer alabilecektir. Ayrıca, üyesi olmamızdan dolayı ECPAT'ın uluslararası deneyimlerinin, Türkiye'de yapılacak çalışmalara aktarılmasını sağlayabilecektir.
- g. İnsan/çocuk ticareti ile mücadele konusunda, kendi ağ üyelerine yönelik eğitimlerine devam edecektir, diğer Ağ/Ağlar, STK veya kuruluşlara yönelik farkındalık oluşturma, tespit edebilme, bu konuda lobicilik ve savunuculuk faaliyetleri yapma gibi konularda eğitimler verebilecektir ve yapılmakta olan eğitimleri de destekleyecektir.
- h. İnsan/çocuk ticareti konusunda hizmet vermekte olan STK'lara, Ağ'lara ya da kamu kuruluşlarına yaptıkları çalışmalarda destek olabilecektir ve danışmanlık yapabilecektir.
- i. Bünyesinde bulunan alan çalışanları, akademisyenler ve çeşitli üniversite birimlerinin

de katkısı ile çocuk ticareti ile mücadele ve mevcut durumun tespiti gibi pek çok konuda araştırma, raporlama ve analiz çalışmaları yapabilecektir.

- j. Bir gençlik ağına sahip olması nedeniyle, insan/çocuk ticareti ile mücadele konusunda yapılacak çalışmalarda gerekli olması durumunda, çocuk ve gençlik katılımını sağlayabilecektir.

6. ÇOCUĞA KARŞI ŞİDDETI ÖNLEMELİK İÇİN ORTAKLIK AĞI (ÇKŞÖO AĞI)-ANKARA (TEMSİLCİ ZEYNEP MUTLU)

Çocuğa Karşı Şiddeti Önlemek İçin Ortaklık Ağı'nın Amacı: Türkiye'de çocukların yararına faaliyet gösteren, ulusal veya yerel sivil toplum örgütleri (STÖ), üniversiteler ve meslek örgütlerinin çocuğa karşı şiddeti önlemeye yönelik hak temelli izleme ve savunma çalışmalarını kolaylaştırmak ve desteklemektir. Ortaklık Ağı, çocuklara yönelik şiddeti önlemede sivil toplumun izleme ve savunma rolünü güçlendirmek üzere çalışır. Ağ, çalışmalarında çocukların haklarını yasal garanti altına alan, başta Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme olmak üzere, ulusal ve uluslararası yasaları temel alır ve çalışmalarına yön verir. Halen 76 üyesi olan Ağ aynı zamanda, Çocuğa Yönelik Ticari ve Cinsel Sömürü ile Mücadele Ağı, Çocuk Alanında Çalışan Avukatlar Ağı ve Çocuk

Gelinlere Hayır Platformu ile ortak çalışmalar yürütmektedir.

İnsan Ticareti ile Mücadele Sivil Toplumun Gücü Projesi doğrultusunda ÇKŞÖO Ağı;

- a. Aktif olarak çalışmakta olan Ağ üyelerinin profil çeşitliliği ve mevcut çalışma deneyimleri nedeniyle, standart operasyonel prosedürler içinde tanımlanan tüm adımlar için risk analizi göstergeleri içeren şablonun oluşturulmasına katkı verebilecektir.
- b. Ağ üyelerinin, halen kendi alanlarında aktif olarak çalışmakta olan üyeler ve profesyonellerden oluştuğu dikkate alındığında, insan ticareti mağduru göstergeleri taşıyanların insan ticareti mağduru olarak tespit edilmesinde aktif olarak görev alabileceklerdir.
- c. İnsan ticaretini görünür kılmak, gündemde tutmak, kişilerin uğradığı hak ihlalleri konusunda veri toplamak, insan ticaretine yönelik mücadele çalışmalarının artmasını sağlamak üzere yapılacak savunuculuk çalışmalarına destek olabilecektir ve bu konuda diğer Ağ'ların çalışmalarına katkı verebilecektir.
- d. İnsan ticaretinin önlenmesine yönelik politikalar üretilmesini sağlamak üzere yapılacak lobicilik çalışmalarına destek olabilecektir.

- e. İnsan ticaretinin önlenmesine yönelik oluşturulacak bir Ağ'da yer alabilecektir ve bu Ağ içinde yapılacak çalışma, faaliyet, proje, araştırma ve uygulamalara da destek verecektir. Çalışmaların etkililiğini, başarısını arttırmak ve desteklemek üzere kendi üyelerinin, bu çalışmalara katılmasını sağlayabilecektir.
- f. İnsan ticareti ile mücadele konusunda farkındalık oluşturma ve tespit edebilme konularında destek sağlayabilecektir

7. SOSYAL HİZMET UZMANLARI DERNEĞİ GENEL MERKEZİ (TEMSİLCİ UMUT YANARDAĞ)

Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği, 1988 yılında kurulmuş, Türkiye genelinde 21 şubesi ve 2500 üyesi bulunan sosyal hizmet uzmanlarının (sosyal çalışmacıların) meslek kuruluşudur. Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği, hem sosyal hizmet uzmanlarının uygulama kapasitelerinin artırılması, hem de sosyal hizmet mesleğinin bir uygulama aracı olan dezavantajlı gruplara yönelik projelerin gerçekleştirilmesi için aktif sorumluluk alır. Bu dezavantajlı gruplardan biri de insan ticareti mağdurlarıdır.

Sosyal Hizmet Uzmanları, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Sosyal Güvenlik Kurumu, Üniversiteler, AFAD, Göç

İdaresi Genel Müdürlüğü gibi kurum ve kuruluşlarda, kadın, engelli, yaşlı, çocuk, mülteciler başta olmak üzere dezavantajlı gruplarla çalışan, kamu hizmetlerine başvuran dezavantajlı gruplarla doğrudan temas halinde bulunan meslek elemanlarıdır.

Adalet Bakanlığında, suç mağdurları, hırsızlık, adam öldürme, uyuşturucu satıcıları gibi suçta kullanılan bireylerden insan ticareti mağduru olabileceklerin tespiti, yasa dışı evlat edinme veya velayet ile ilgili oluşabilecek durumların tespiti; sağlık kuruluşlarında, acil servislere başvuran olası insan ticareti mağdurlarının tespiti, isteği dışında gebelik veya taşıyıcı annelik ile ilgili durumların mağduru tespiti, yasa dışı organ nakli mağdurlarının tespiti ve tüm insan ticareti mağdurlarının sağlık hizmetlerini almasında yaşadığı sorunların çözülmesi; Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığında, ŞÖNİM, İlk Kabul Birimleri gibi kuruluşlar başta olmak üzere tüm kuruluşlarda hizmet alanları içinden insan ticareti mağdurlarının tespiti, Emniyet Müdürlükleri çocuk şubelerinde mağdur çocuklarının tespit edilmesi ve insan ticareti mağduru çocuklarla görüşme yapmak başta olmak üzere insan ticareti mağdurlarını tespit ve desteklemede aktif sorumluluk alacaklardır.

Çerçeve de Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Genel Merkezi ve 21

Şubesi insan ticareti ile mücadelede doğrudan ve dolaylı olarak aşğıdaki çalışmalarını gerçekleştirir:

- a. Doğrudan çalışmalar çerçevesinde, mobil ekipler kurularak sokak çalışmalarının yapılması, insan ticaretine yönelik tespitlerin yapılması, mağdurların değerlendirilmesine yönelik çalışmalar gerçekleştirir. Ayrıca danışmanlık hizmetlerinin sunulması, sığınma evi gibi insan ticareti mağdurlarına yönelik kuruluşlar hizmetlerinin yürütülmesine yönelik çalışmalar yürütür.
- b. Dolaylı çalışmalar çerçevesinde, insan ticareti ve insan ticareti mağdurlarına yönelik kamu hizmetleri hakkında kamuoyunun bilgilendirilmesine yönelik çalışmalar gerçekleştirir.
- c. Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği, kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan 4625 sosyal hizmet uzmanının insan ticareti ile mücadele konusunda uygulama kapasitelerinin artırılmasına yönelik ileri meslek eğitimleri düzenler, süpervizyon çalışmaları gerçekleştirir.
- d. İnsan ticareti ile ilgili tüm kuruluşların paydaşdır. Eğitim çalışmaları başta olmak üzere tüm çalışmalara katılım sağlayacaktır. Komisyon ve platformlarda görev alacaktır.

8. SOSYAL HİZMET UZMANLARI DERNEĞİ TRABZON ŞUBESİ- TRABZON (TEMSİLCİ DAVUT KARAMAN)

Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Trabzon Şubesi, 2007 yılında kurulan, 70 üyesi olan; Rize, Giresun, Artvin, Bayburt, Gümüşhane illerinin bağlı olduğu Sosyal Hizmet Uzmanları Derneğinin Doğu Karadeniz şubesidir. Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Trabzon Şubesi özellikle bölgede yaşanan seks ticareti, son zamanlarda oldukça yoğun bir şekilde Afgan göçmenler üzerinden oluşan emek ticareti, Türkiye genelinde de sosyal bir sorun olarak varlığı kabul edilen Suriyeli Göçmenler üzerinden oluşan insan ticareti ve tarım sektöründe Türkiye'nin farklı bölgelerinden gelerek özellikle fındık toplama sezonunda mevsimlik işçi olarak çalıştırılan çocuklar üzerinden oluşan emek ticareti mağdurlarının bulunabileceği bir il olan Trabzon ve komşu illerde geçici koruma altında bulunan sığınmacı ve mültecilerle ilgili çeşitli projeler gerçekleştirecektir.

Trabzon ilinde insan ticareti konusunda hizmet veren kurumlara yönelik farkındalık çalışması yapacaktır.

- a) Trabzon ilindeki sivil toplum kuruluşları ve meslek kuruluşları ile, ilgili kamu kuruluşlarının insan ticaretiyle mücadele konusunda yürüteceği çalışmalarda aktif olarak görev alacaktır.

- b) Trabzon ilindeki meslek elemanı sayısının yeterli olması nedeniyle, insan ticareti mağduru vakalar ile ilgili danışmanlık ve izleme çalışmaları yapacaktır.
- c) İnsan ticareti ile mücadele konusunda üyelerinin mesleki kapasitelerini arttırmaya yönelik eğitimler düzenleyecektir.
- d) Suriyeli çocukların emek ticareti üzerinden mağdur edilmesini önlemeye yönelik çalışmalar gerçekleştirecektir.
- e) Türkiye'nin farklı bölgelerinde gelerek fındık sezonunda mevsimlik işçi olarak çalıştırılan çocukların emek ticareti üzerinden mağdur edilmesine yönelik çalışmalar gerçekleştirecektir.
- f) Yakın zamanda yoğun bir şekilde hizmet sektöründe Afgan göçmenler üzerinden oluşan emek ticareti mağdurlarına yönelik çalışmalar gerçekleştirecektir.

9. SOSYAL HİZMET UZMANLARI DERNEĞİ HATAY ŞUBESİ- HATAY (TEMSİLCİ CEMİLE GÜVERCİN SAYIN)

Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Hatay Şubesi, 2013 yılında kurulan, 60 üyesi bulunan Sosyal Hizmet Uzmanları Derneğinin 15. Şubesidir. Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Hatay Şubesi, başta Suriyeliler ol-

mak üzere Arapça konuşan olası insan ticareti mağdurlarının bulunabileceği bir il olması sebebiyle Hatay'da geçici koruma altında bulunan sığınmacı ve mültecilerle çeşitli projeler gerçekleştirebilecektir.

- a) Hatay ilinde insan ticareti konusunda hizmet veren kurumlara yönelik farkındalık çalışması yapacaktır.
- b) Hatay ilindeki sivil toplum örgütleri ve meslek örgütleri ile ilgili kamu kuruluşlarının insan ticaretiyle mücadele konusunda yürüteceği çalışmalarda aktif olarak görev alacaktır.
- c) Hatay ilindeki meslek elemanı sayısının yeterli olması nedeniyle, insan ticareti mağduru vakalarına danışmanlık verecek, izleme çalışmaları yapacaktır.
- d) İnsan ticareti ile mücadele konusunda üyelerinin mesleki kapasitelerini arttırmaya yönelik eğitimler düzenleyecektir.
- e) Sosyal Hizmet Uzmanları Derneğinin diğer şubelerinin Arapça konuşan müracaatçılara yönelik çalışmalarında sözel iletişim kurma ve kültürel farklılıkları anlama konusunda destek sağlayacaktır.
- f) Suriyeli çocukların erken yaşta evlendirilmesini önlemeye yönelik çalışmalar gerçekleştirecektir.

10. KAPADOKYA KADIN DAYANIŞMA DERNEĞİ – NEVŞEHİR (TEMSİLCİ HAYRİYE DEMİRBİLEK)

19 KASIM 2006 tarihinde Nevşehir’de kurulan Kapadokya Kadın Dayanışma Derneği, kadın ve çocukların ekonomik, yasal, politik, dayanışma ve yardımlaşmaları, eğitim, sağlık ve aile planlaması konularında bilinçlenmeleri için, il ve ulusal düzeyde çalışmalar yapmaktadır.

Derneğin amacı; kadının her türlü platformda kalite ve seviyesinin yükseltilmesi, kent yönetimine katılım karar alabilmesi, toplum, aile, birey bilincinin geliştirilmesi, kadınların kendi haklarının ve insan haklarının farkına varmalarını sağlamaktır. Ayrıca sığınmacı, göçmen ve mültecilerin insan hakları konularında da çalışmalar yapmaktadır.

İnsan Ticareti Mağdurlarına yönelik yürütülecek çalışmalar:

Nevşehir bölgesinde, turizm ve tarım işçiliğinin yanı sıra; sığınmacı/göçmen ve mültecilerin yaşamakta olduğu uydu kent yerleşim alanı bulunmaktadır. Bu durum, emek sömürsünün, erken yaşta evliliklerin, cinsel istismar türlerinin ve insan ticaretinin yaygın oranda görülmesine neden olmaktadır. Bu nedenle Kapadokya Kadın Dayanışma Derneği insan ticaretinin önlenmesine yönelik şunları yapabilecektir.

- Turizmdeki kadın/çocuğun cinsel sömürsünün, tarım işçiliğindeki emek sömürsünün, erken yaşta evliliklerin ve cinsel istismarın önlenmesine yönelik olarak; bilgilendirme, danışmanlık, sivil toplum kuruluşları ve kamu kurumlarınca gerçekleştirilen ihtiyaca göre gereksinim duyulan diğer hizmetlere yönlendirme çalışmaları yapabilecektir.
- İnsan ticaretinin önlenmesine katkı sağlayabilmek üzere bu konudaki farkındalığın artırılması için bilgilendirme ve insan ticaretinin tespit edilmesi çalışmaları yapabilecektir.
- Kaynak/fon bulunması durumunda insan ticaretine maruz kalanlara yönelik barınma, bilgilendirme, bireysel ve hukuksal danışmanlık, kişinin istihdamını sağlamaya yönelik güçlendirme, meslek ve beceri kazandırma ve izleme çalışmaları yapmak üzere sığınma evi/evleri açabilecektir.

11. YAŞAM KADIN ÇEVRE KÜLTÜR VE İŞLETME KOOPERATİFİ (YAKA-KOOP) VAN (TEMSİLCİ GÜLNAY GÜMÜŞHAN)

Yaşam Kadın Çevre Kültür ve İşletme Kooperatifi (Yaka-Koop), 2002 yılında 25 kadının bir araya gelerek oluşturduğu, 31 ortağı olan Van’ın

ilk kadın örgütüdür. Yaka-Koop'un genel amacı; Van İli ve çevresindeki yerleşim yerlerinde çeşitli sebeplerle farklı şiddet türlerine ve zorunlu göçe maruz kalan kadınları, psikolojik ve hukuki destek alabilecekleri kurumlara yönlendirmek, bilgilendirmek, danışmanlık hizmetleri sunmak, kadını güçlendirmeye yönelik farkındalık, kadın emeğini değerlendirmek, meslek edindirmek konularında çalışmalar yapmak ile ilgili davalarını takip etmektir.

Bu amaç doğrultusunda, Van şehir merkezi ile çevre illerinde, erken yaşta evliliklerin önlenmesine yönelik farkındalıkların artırılması, genel kadın sağlığı, kadının insan hakları, iletişim, örgütlenme, el becerilerinin geliştirilmesi, kooperatifçilik gibi konularda çeşitli eğitimler ve bilgilendirme çalışmaları yapılmakta, ev eksenli çalışan kadınların ürünlerini pazarlamalarında yardımcı olunmakta, Türkiye genelinde platform kurmalarına destek verilmektedir. Ayrıca Ülke genelinde bu amaç doğrultusunda çalışmalar yapan diğer ağların çalışmalarına katılmaktadır.

İnsan Ticareti ile Mücadelede Sivil Toplum Örgütünün Gücü Projesi kapsamında;

a. Van ilinde, 2017 Mart ayında başlayıp, 2020 yılına kadar devam edecek olan "Van İli Kadın Çocuk Mülteci Sığınmacılar Danışmanlık ve Rehberlik Hizme-

ti Merkezi Projesi" çalışmaları içinde, insan ticaretinin ne olduğu, bilgilendirme, insan ticareti mağdurunun tespiti, tespit sonrası yapılacak çalışmalar, başvuru mekanizmaları ve yönlendirme konularına da öncelik verilecektir. Bu çalışmalara, toplum liderleri ile yerel yöneticilerin katılımı sağlanacaktır.

- b. Kooperatifçe, Van ve çevre illerinde 5 yıldır devam etmekte olan çocuk evliliklerinin önlenmesine yönelik çalışmalar devam etmektedir. Bu konuda önemli deneyimler edinilmiştir. Çocuk evliliklerinin insan ticaretiyle ilişkisine yönelik edinilen deneyimler, oluşturulacak yeni Ağ içinde yer alan diğer üyelerle paylaşılacaktır.
- c. Çocuk yaşta evlilikleri önlemeye yönelik devam eden saha çalışmalarında ve başlamak üzere olan Van İli Kadın Çocuk Mülteci Sığınmacılar Danışmanlık ve Rehberlik Hizmeti Merkezi Projesinde insan ticareti ile ilgili mağdur tespitlerinin yapılmasına öncelik verilecektir.
- d. Alanda tespit edilen insan ticareti mağdurlarına yönelik çalışmalarda hak kayıplarının en aza indirilmesini ve durumlarına en uygun hizmeti almalarını sağlayabilmek üzere, İl Göç Müdürlüğü'ne veya ilgili kamu

kurumlarıyla işbirliği içerisinde çalışılacaktır.

- e. Sahada çalışma deneyimine bağlı olarak YAKA Kooperatifi, bütçe/kaynak sağlanması durumunda insan ticareti mağdurlarının tespitine yönelik çalışabilecek meslek elemanlarından oluşan bir ekip oluşturulacak ve sığınma hizmeti, bireysel ve hukuki danışmanlık gibi her alanda destek verebilecektir.

12. TABİP ODASI -ANTALYA (TEMSİLCİ FATMAGÜL ASLAN)

1953 yılında 6023 sayılı yasa ile kurulan Türk Tabipleri Birliği'nin (TTB) dört ana organı vardır. Bunlar; Tabip Odaları, Merkez Konseyi, Yüksek Onur Kurulu ve Büyük Kongre'dir. Antalya Tabip Odası bugün sayıları 65'e ulaşan Tabip Odalarından birisidir. Haziran 2016 itibarıyla üye sayısı 3.228 olup, sayı olarak ülkemizin büyük Tabip Odalarından birisidir. Tabip Odasının yasalarla kendisine verilmiş olan başlıca görev ve yetkileri hekimlerin haklarını korumak, yeni haklar alınması için mücadele etmek, hekimlerin mesleki gelişimlerini (mezuniyet sonrası eğitim, sürekli eğitim gibi) sağlayıcı çalışmalar yapmak, tıp etiğini korumak, geliştirmek, tıp etiğine aykırı davranışlarda bulunan hekimleri uyarmak ve cezalandırmak, ülkenin sağlık politikaları hakkında fikir üretmek, bu görüşleri yetkililere

iletmek, halk sağlığını koruyucu, geliştirici çalışmaları yürütmek ve bu konunun diğer tarafları ile işbirliği yapmaktır.

İnsan Ticareti Mağdurlarına yönelik yürütülecek çalışmalar:

Antalya'nın turizm ve tarım kenti olması, iç ve dış göç alması bakımından hızlı şehirleşmesi bu sektörlerle ek olarak inşaat sektöründe de çalışacak insan gücüne ihtiyacı beraberinde getirmektedir. Bu nedenlerle sosyodemografik yapı hızlı değişmekte, suç oranları artmakta, sağlık problemleri oluşmakta; sağlık başta olmak üzere güvenlik, kentleşme, insan ticareti gibi pek çok alanda hızlı yerel politikalar geliştirilmesi gerekmektedir. Yerel çözümler üretirken bunların ülke genelinde de kullanılması mümkün olabilmektedir.

İnsan ticareti konusunda Antalya Tabip Odası olarak;

- a. Ülkenin insan ticareti ile ilgili sağlık politikası geliştirmesinde fikir üretimi yapılarak, bu görüşler yetkililere iletilebilecektir.
- b. Halk sağlığını koruyucu, geliştirici çalışmaların içerisinde insan ticaretinin de yeri ve önemi olduğundan bu konunun tüm tarafları ile işbirliği yapılabilecektir.
- c. Antalya Tabip Odası çatısı altında İnsan Ticareti Komisyonu Kurulacak bu komisyonların diğer

odalarda da yaygınlaşması için çaba harcanabilecektir. Diğer odalara eğitimler verilecek, ya da odamız çalışmalarına diğer odalar davet ederek pilot uygulamalar yerinde gösterilebilecektir.

- d. Komisyon olarak ilimizdeki sağlık, hukuk ve idari kadro yetiştiren üniversite, eğitim araştırma hastaneleri ve yüksekokulların eğitim planlamasına insan ticareti başlıklı ders konulması konusunda önerilerde bulunulabilecektir.
- e. İnsan ticareti mağdurlarının görülme olasılığı bulunan hastanelerdeki acil, kadın doğum, çocuk, adli tıp ve organ nakli birimleri olmak üzere tüm birimlere eğitim verilebilecektir. Tedavi sırasında mağduru gizliliğinin sağlanması ve tedavilerine öncelik verilmesi gibi hassasiyetler üzerinde durulacaktır.
- f. 112 Acil yardım hattı çalışanları bu konuda bilgilendirilecek, yardım çağrıları değerlendirilirken insan ticareti mağdurlarının atlanmaması sağlanabilecektir.
- g. Tespiti yapılmış ve Antalya Tabip Odası ile bağlantı kurmuş insan ticareti mağdurlarının isteği doğrultusunda hızlı bir şekilde sağlık desteği alması sağlanabilecektir.

- h. Bu konuda Valiliklerce kurulacak olan komisyona ya da mobil ekibe yine eğitimli ve olaya hakim bir hekimin ya da nöbetleşe hekimlerin katılması konusunda destek verilebilecek ve sürekliliği sağlanacak, ayrıca sağlık istatistikleri insan ticareti risk ve yansımaları açısından yorumlanarak ilgililere rapor edilebilecektir.
- i. İnsan ticareti mağdurlarının hastaneye başvurduğu andan, işlemleri bitinceye kadar olan süreç içerisinde, tüm işlemleri tanımlayan standart bir sistem önerilebilecektir.
- j. Adli tabiplik hizmetleri verilirken insan ticareti mağdurlarının atlanmaması konusunda ayrıca derinleşmeleri konusunda eğitim ve duyarlılık artırıcı çalışmalar yapılabilir.
- k. Tüm sağlık kurumları için standartlar oluşturulurken insan ticareti mağdurlarının desteklenmesine yönelik eğitimler verilecek, önerilerde bulunulacaktır.
- l. ÇİM yasal düzenlemelerine insan ticareti kavramının eklenmesini sağlamak için Merkezi koordinasyon kurulmasına komisyon olarak öneride bulunulacaktır.
- m. Antalya Tabipler Odası İnsan Ticareti Komisyonu olarak pro-

jeler üreterek hayata geçirilmesinde öncü rol oynanacaktır.

13. KIRKAYAK KÜLTÜR DERNEĞİ – GAZİANTEP (TEMSİLCİ ASLI SABAN)

Kırkayak Kültür Derneği, 2011 yılında sanatın değişik alanlarından, üniversitelerinden ve sivil toplumdaki kişilerin, kültür ve sanatın Gaziantep’te de üretilmesi ve izlenmesini desteklemek için bir araya gelmesiyle kurulmuştur.

Kırkayak Kültür Derneği içerisinde, üç ana başlık altında çalışmalar yapılmaktadır. Ortadoğu Araştırmaları Çalışmaları altında, sosyal ve kültürel olarak riskli ve dezavantajlı toplulukların, sosyal kültürel açıdan gelişme gösterebilmesi ve bu topluluklara yönelik önyargı ve ayrımcılığa karşı toplumu, diyalog ve dayanışma çerçevesinde bütünleştirme çalışmaları yapılmaktadır.

Suriye’de başlayan iç savaş sonrası Suriyeli göçmenlerin büyük çoğunluğu Gaziantep’e yerleşmiştir. Gaziantep’in mevcut nüfusunun artması birçok problemin görünür olmasına yol açmıştır. İnsan ticaretinin başlıkları altında olan cinsel sömürü ve emek sömürsü, erken evlilik, çocuk işçiliği Gaziantep’te yaygın biçimde görülmektedir. Bu durum ile mücadele etmek için Gaziantep’te kurulmuş olan bir mekanizma maalesef kurulmamıştır.

Bu durum ile mücadele etmek için sivil toplum örgütlerinin, devlet kuruluşlarının aktif olarak çalışması gerekmektedir. Kırkayak Kültür Derneği insan ticareti ile mücadele konusunda kurulacak olan ulusal network içinde yer alarak Gaziantep ili özelinde bazı çalışmalar gerçekleştirecektir.

İnsan Ticareti ile mücadele konusunda kurulacak olan Ağ’da;

- a. Hali hazırda işbirliği içerisinde olan Suriyeli derneklere Ağ’ın tanıtımı yapacaktır.
- b. Gaziantep’te bulunan Çocuk İzlem Merkezi ile işbirliği sağlayarak, Suriyeli sivil toplum örgütlerine Çocuk İzlem Merkezinin tanıtımını yapmak, çocuk istismarı ve cinsel sömürünün önlenmesi konusunda koruyucu-önleyici çalışmalar ve eğitimler yapacaktır.
- c. Beş Sivil toplum örgütü ile birlikte oluşturulacak olan toplum merkezinde çalışacak olan personele insan ticareti mücadele konusunda farkındalık eğitimi verilecektir.
- d. Suriyeli kadın ve çocuk odaklı sivil toplum örgütleri, toplum merkezlerinde insan ticareti mağdurlarıyla karşılaştıklarında, mağdurların yönlendirilmesi gereken kurumlar hakkında yönlendirici konumunda olacaktır.

- e. 2017-2018 yılları arasında, Suriyeli Dom'ların, terör örgütleri ve tacirler tarafından insan ticareti mağduru edilmesi noktasında dört ülke de araştırma yapılacak olan projenin (Lübnan- Ürdün-Kuzey Irak-Türkiye) araştırma çıktılarını ağ üyeleri ile paylaşılacaktır.
- f. Gaziantep'te yoğun biçimde görülen çocuk işçiliği ile ilgili saha çalışması önümüzdeki dönemde yapılacaktır. Elde edilecek bulgular, Ağ üyeleri ile paylaşılacaktır.
- g. Kurulacak olan networkun tanımı ve geliştirilmesi için yurtdışında bulunan partner kuruluşlara tanıtımı yapılacaktır.

14. ŞİZOFRENİ VE BENZERİ PSİKOTİK HASTALIKLARLA YAŞAM DERNEĞİ-DİYARBAKIR (TEMSİLCİ REMZİ OTO)

Dernek, 2015 yılında Dicle Üniversitesi Psikiyatri Anabilim dalı öğretim üyeleri ve Diyarbakır Toplum Ruh Sağlığı Merkezindeki Psikiyatrist, Sosyal Hizmet Uzmanı, Psikolog ve diğer meslek elemanlarının katılımı ile kurulmuştur.

İnsan Ticareti ile mücadele konusunda;

- a. İnsan ticareti ile Mücadele ağı oluştuğunda - insan ticareti mağdurları ile görüşme ve müdahale sürecinde sorumluluk

alan elemanların eğitiminde görev yüklenebilir.

- b. Üniversite ile işbirliği içinde, İnsan Ticaretini Araştırma ve Çözüm Geliştirme Merkezi açılması için girişimde bulunabilir.

SONUÇ

Yürütülen proje kapsamında yer alan sivil toplum kuruluşu temsilcileri, insan ticareti mağdurlarının içerisinde bulunduğu zorlu durumu gidermeye yönelik çalışmalara katılmak, çözümün parçası olmak istemişlerdir. İnsan ticareti mağdurlarının büyük çoğunluğunun suç örgütleri tarafından sömürülüyor olması, bunların mağdura ve mağdura hizmet verenlere zarar verme olasılığı dikkate alınarak sistemin çok dikkatli planlanması, risklerin elimine edilmesi, bunlar dikkate alınarak sorumlulukların tanımlanması gerekmektedir. İnsan ticaretiyle mücadele sadece bir kurum, bir sivil toplum kuruluşu, bir uluslararası kuruluşun tek başına çözebileceği sorun değildir. Dayanışma ve işbirliği gerekmektedir. Sivil toplum kuruluşları bu sistem içerisinde öneme sahiptir.

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü ile Uluslararası Göç Örgütünün organizasyonunda 2016 yılında tamamlanan İnsan Ticareti Mağdurlarının Korunması Projesi

kapsamında geliştirilen Standart Operasyonel Prosedürler Taslak programına, bu proje içerisinde geliştirilen ve sivil toplum kuruluşlarının işlevini içeren bu met-

nin dahil edilmesi yerinde olacaktır. Burada önerilen çalışmaların ulusal yönlendirme mekanizması içerisinde yer alması durumunda mümkündür.

